

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 71 (12161)

1983 чылдың март 26, суббота

1925 чылда
түдөөлөттүгүн

Өртүз 3 коп.

СЭКП ТК-НЫҢ ПОЛИТБЮРОЗУНДА

Социалист чурттарның коммунист болгаш ажалын партияларның ТК-ларының секретарьларының 1983 чылдың март 14—15-те Москвага болган чөвүлел хуралының дугайында информацияны СЭКП ТК-ның Политбюрозу ээлчеглиг хуралында дыңнаган болгаш ол чөвүлел хуралдың түнелдерин чүүлдүг деп көргөн.

Чонун амыдырал хандырылганын улам ыңай көжүдөр болгаш экижидер дугайында айтырыгны хуралга көргөн. СЭКП ТК-ның болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң ол айтырыг талазы-биле хүлээп алган доктаалында партияның социал политиказын, СЭКП-ниң XXVI съездинин, ТК-ның май болгаш ноябрь (1982 ч.) Пленумнарының ажалыч чоннарың амыдырал хандырылганын организастаарын сайзырангайжыдарының болгаш хандырышкынын културазын бедидерин талазы-биле шийтирлерин боттандырар сорулга-биле дыка хей хемчеглер төлөвилеттинген. Радиотелевидение аппаратуразын, амыдырал машиналарын болгаш приборларын септээри, чуртталга бажынынын септээри, иштин хепти чууру болгаш химиктиг арга-биле хеп аштар, үр ажыгладын чүүлдери түр хөдээлдерин чергелиг ачы-дуза чедирерин ыңдай хевирлерин калбартырын көрүп турар. Амыдырал хандырылганын албан черлеринин бүдүрүлгелеринге ажыглар машиналарын, механизация приборларын болгаш чепсек-херекселдерин массалыг бүдүрерин көүдөлдүр, ол бүдүрүлгелерин күчүлери улам эки ажыглар, олардың материал-техниктиг баазанын быжыглар талазы-биле онаалдаларын доктаадып турар. Көдээ черлерге, заводтарга, фабрикаларга, тудугларга болгаш иштин чуртталга черлеринге амыдырал хандырылганын организастаарының болгаш хүлээп алышкын пункттарының четкизин калбартып. Ачы-дуза черлер бүдүрүлгелерге ажыглар кадрлар белекээр экижидер, бажың ээлчер херэженин, пенсионерлерин, ол ышкаш долу өзес ажыл хүнүг ажылга студенттерин ол бүдүрүлгелерге ажыгларынче улам идеякелгил хандыкшыдар.

Чонун хандырылганын бүгү участоктарын сайзырангайжыдар, совет кижилерин негелде-хергелдерин улам долу хандыра талазы-биле партия, совет, ажыл-агый, профөвилел болгаш комсомол организацияларының ажал-чорудулганын күштелдирери.

ниң эргежок чугулазын ТК-ның Политбюрозу онзалар демдегдээр.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының оралакчызы З. Н. Нурьевтин, министрлер В. К. Месяц, В. Н. Поляков, В. С. Федоров, П. В. Финогенов, күрүнө комитеттеринин даргалары Л. И. Хитрун биле Т. З. Хураштин оларның К-700 хевиринч улуг күчүлүг тракторларын хову ажыгларынга белектер турарынын дугайында дыңнадыларын чуугаалажып көргөн. Ол тракторларын септелгезин эн чоокку үеде доозар болгаш оларны артык кезектер база кывар-чаар материалдар-биле хандыраын шийтирлерин экижидер сорулганы министрстволарын болгаш комитеттерин мурнунга салган.

Улуг күчүлүг тракторларын часкы тарылгага белекээринге контрольду күштелдирерин, көдээ ажыл-агый техниказының ажыгладынын болгаш септелгезиниң шынары дээш кадрларын харысалгазын чүткүлдүг бедидерин чер-черин партия болгаш совет органнарынга дааскан.

Тара бүдүрерин көүдөлдүр-биле Алтай крайга суггарылга системаларын тударын дүргедер дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң белекээр саналдарын ТК-ның Политбюрозу чүгээлешкен. Ол сорулга-биле черлерин мелiorастар болгаш көдээ ажыл-агыйга шийгээди алыр улуг хемчээлдиг ажыгларын төлөвилел, бүдүрүлгө баазанын база чуртталга болгаш социал-амыдырал улаанышкынын объекттерин тудар талазы-биле онаалдаларын доктаадып, мал чемнеринин бедик дүжүтүг сорттарын магадылалдыг бүдүреринин зоналарын ол крайга тургузарын планнап турар.

СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүнү, ССРЭ-ниң камгала министри Д. Ф. Устиновтун Венгрия Улус Республикага ажылчы аң-чоруунун түнелдерин ТК-ның Политбюрозу чүүлдүг деп көргөн.

Социализм чурттарының кады ажыгладжыганын улам ыңай быжыглар-биле болгаш Совет күрүненин тайынга ынак даштык политиктиг улаанышкынын амыдыралга боттандырып чорудары-биле холбаалыг өске-даа чамдык айтырыгларын база Политбюроун хуралына чуугаалашкан.

Ю. В. Андроповтун Д. Ортега-биле ужурашканы

Март 25-те СЭКП ТК-ның Чингине секретары Ю. В. Андроповтун Никарагуаның Национал хосталгың саяно-жу фронтунун Национал удуруткучу кежигүнү, Национал катал тургузушкун чазаның Удуруткучу чөвүлелин координатору Д. Ортега-биле ужурашкыны болган. Ол кала-даа каттышпап чурттарын күрүлелер болгаш чалктар балтынынын Делге болган VII конференцияны көрүшкениниң соңла Малагуаже эеп бар чораш, Москвага доктаган. Найралдык болгаш бот-боттарын долу-биле билиринин байдалына болган белегата совет-никарагуа харылзаларын айтырыларын, а ол ышкаш чамдык делегей айтырыларын чуугаалажып көргөн.

Найралчы никарагуа улустун бохуну чуртунун экономика болгаш социал чарыгларын боттандырар даштыктын турар ажынын Совет Эвилелиниң улуг хүндүткез-биле көрүп, ол талазы-биле оларга политиктиг деткичтер болгаш материалдыг дузалачыны көргүзүп турарын Ю. В. Андропов демдегдээр. Д. Ортега Никарагуага улус ажыл-агыйының болгаш социал айтырыгларын сорулгаларын калвар шийтирлетип турарын дыңаткан болгаш Совет Эвилелиниң дээшг ап-сеткил каттыштырылганы дээш хапызы-биле өөрүп четтиришкенин илергейтээр.

Д. Ортега кала-даа каттышпап чурттарын Делге болган конференциянын ажы-лынын болгаш кол-кол түн-

нелдерин дугайын чуугаалап. Беседаның киржикчилери ол түнелдерин бедик-биле үнелен болгаш кала-даа каттышпаптын пимчешкенин амгы байдалдарга улуг ужуру-дузалынын, дайынның болгаш тайынның айтырыгларынга, адролут дайынның кыжанышкынын уулаачын, боо-чепсекти дүжүрери, бүгү чурттар аразына кайы-даа талага ажыгыг дең эргелиг кады ажыгладжыг дээш, удуруткучу хамарышпас тускайлан хөгжүдери хандыра-рын дээш демиселдин үнелен айтырыгларынга өң принцип-палыг тургуштарын онзалар демдегдээр.

Топ Америкага байдалын айтырыгларын, хамчкын мурунда ол районун улусту-рун боттарынын салым-чолун боттары тодаралып алырынга

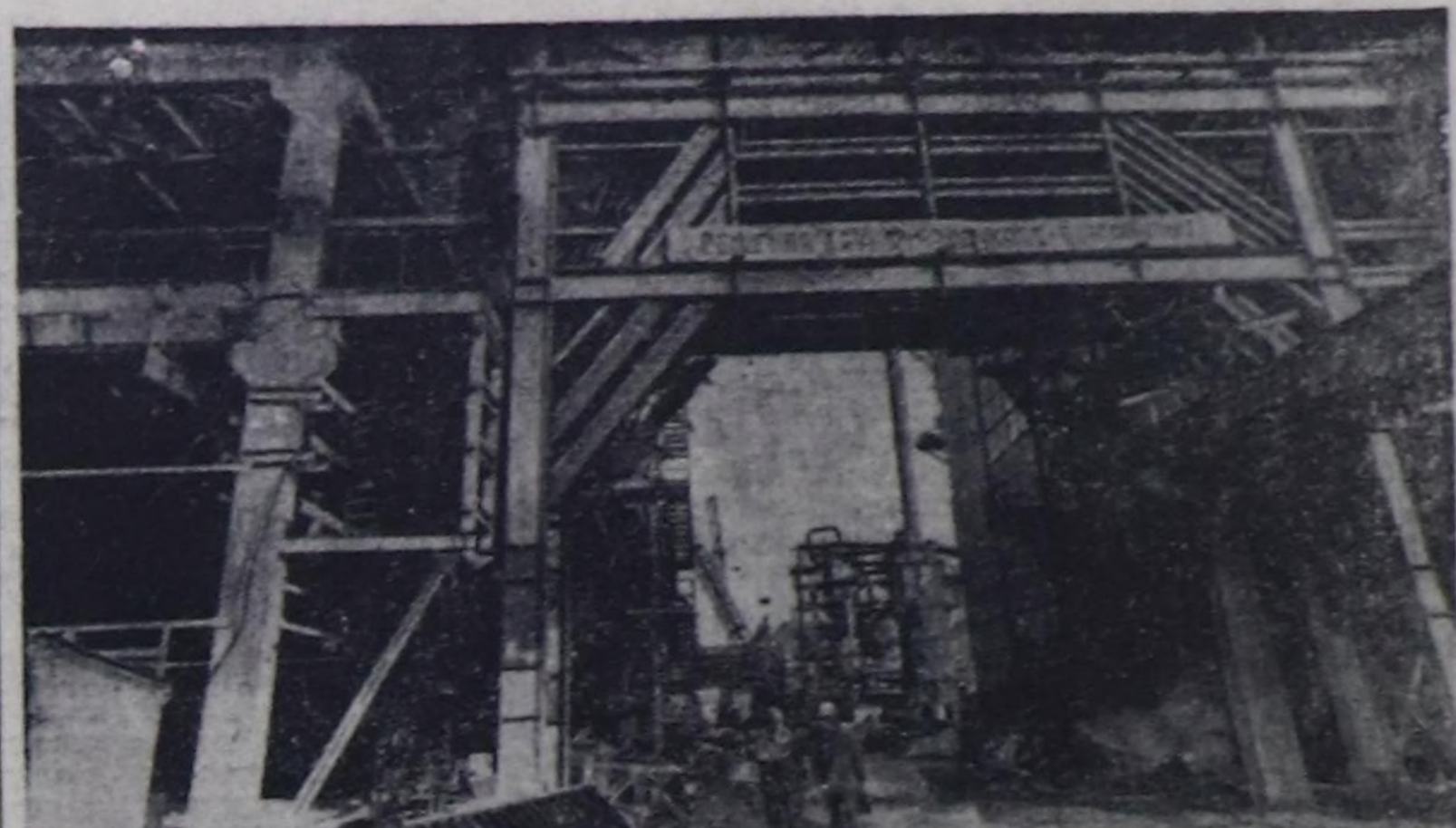
бүгү-ле аргалар-биле моондаларын оралдыжып турар Каттышпап Штаттарын чорудуп турар политиказын айылдыгыне дыка улуг күчөөткөй-үн улаанышкан. Даштык империализмниң дорт деткич-чезинге даанган контрреволю-тун интервенцияларын Никарагуаже чокта чалгы халдашкынында ойтуу шамчынның таварыштар талазы-биле ол чуртун чепсектиг күштеринин, бүгү никарагуа улустун хөдөлгичтеринин дугайын Д. Ортега өң-биле хол-баптыр дыңаткан. Төрөн чуртун камгалаарында болгаш интервенцияларын чыгча шала-нынга эргежок чууга аргалар Никарагуанын революстүг ча-заанда бар дээрин ол онзалар демдегдээр.

Салвадорга политиктиг

таарыштыр чөптүг шийтир-лешкени дээш, а ол ышкаш ук кабынын өске-даа айтырыгларын шийтирлээринин эрге-ажыктарына дүштүр чууга-лажышкынын дээш Никарагуанын чазанын тургуп турарын Д. Ортега база чуугаалап.

Никарагуа бохуну хостал-ганын болгаш хамарышпас чорун камгалап аң шыдар дээринге бүдүрүлгө Ю. В. Андропов илергейлэн болгаш никарагуа улустун шынын херэ-биле Совет Эвилелиниң, бүгү совет кижилеринин ший-гөп-сеткил каттыштырылганын дугайында демдегдээр. СЭКП ТК-ның Чингине секретарының дузалачысы А. М. Александров беседата өлүрүшкан.

(СЭТА).

УЗБЕК ССР. Аммиак бүдүрер талазы-биле Чирчиктин «Электромашпром» бүдүрүлгө каттыжымшыкының комп-лексин — беш чылдың үшкү чылдың ажыгалаа кирер

Эш А. А. Громыкону ССРЭ-ниң Министрлер

Чөвүлелиниң Даргазының бирги оралакчызына

ССРЭ-ниң ДЭЭДИ СОВЕДИНИН

ПРЕЗИДИУМУНУН ЧАРЛЫ

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун доктаалдары

ССРЭ-ниң даштык херектер министри эш Андрей Ав-дреевич Громыкону ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң

Даргазының бирги оралакчызына томуйлар.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун

Даргазының бирги оралакчысы В. КУЗНЕЦОВ.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун

Секретары Г. МЕНТЕШАВИЛИ.

Москва, Кремль, 1983 чылдың март 24.

улуг объекттин. Дериглер ил-тээрин доозуп, комплексти ажыгладжып шенээрин хуу-саа бетинде — Узуг Октябрь-ның 66 чылды таварыштыр дугайында тудугчулар хү-дөөткөп.

Чаз комплекстин күчүзү — чылда 450 тонна аммиак.

ЧУРУКТА: комплексниң ту-дууна.

Р. ШАМСУДИНОВТУҢ ФО-тозу.

СЭТА-ның фототехникалы.

ЧАА АВТОБААЗА

Найысылалыкыста база бир чаз объект негелешкен. «Тыва нөдээ тудуг» трестин чаз ав-тобаазаны ажыгалаа кирген. Ук объекттин дөвөндө көрдүгөн өртүз 1 млн. 675 муң рубль.

Чаз төлөвилел бугаар амгы үеңиң негелдезинге дүштүр чаагайжыды туттунган авто-баазада бүгү-ле чүве таарыг-чалыг. Гараж, машина турар бекстар 150 автомашинга көрдүгөн. Мурнундагы эрги автобаазага автопарктын кезин даштыгга, амгы дээр адаган турган болза, ам бүгү-ле ма-шина-техникавыс делгем, чы-гыг оран-сава-биле ханды-рынган.

Мастерскаялар септелге чо-рударына херектиг дериг-хо-ренселдер-биле четчелеттин-ген. Септелге, техниктиг

ажыгалаа, автомобильдер бу-дур өрзөлдери тускайлан.

Контроль-эртиргениң чаз пункттуу, административтиг үш кат бажың, диспетчер ал-банын, инженер-техниктиг амьалдакчыларын, специали-стерин болгаш автобаазага бүгү коллективниң ажыглар-ынаа кончуг таарымчалыг.

Амгы сонда чунар душтар, дузалар өрзөлдөр ында база бар. Делгем, чырын өрзөлдөр-лөй столулар, буфет, мелуник доктаамал амьалдар.

Бо бүгү дээрге — трестин автобаазаның экономиказы быжыгып, сайзырап турары-нын херечизин.

Бо хүннерде аар чүмү сөөртүр «НамАЗ» маркаты чаз самосвалдарын автобаа-за алган. Баштайгы дөрт ма-шина он бирги беш чылдың шалыпчылары коммунист Леонид Коллегов, Сергей Ор-жан база ол ышкаш буудур-гениң мурнакчылары Николай Шмаков, Николай Пантелеев оларга быжыгалаан.

Т. НЕДЕЛИНА, автобаазаның бүдүрүлгө индизиниң начальниги.

М. П. Бубновту Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Хүндүлел бижик-биле шаңнаар дугайында

Тыва АССР-ниң ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУНУН

ЧАРЛЫ

Архитектура талазы-биле үр-түнедиге ажылы дээш ба-за 60 харлааны-биле холбаштыр оюн көргүзөр бажыңдар тудугларын шенделе төлөвилелдин Топ эртем-шиял-лел институтунун мастерскаязын удуруткучу Марк Петрович Бубновту Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Пре-зидиумунун Хүндүлел бижик-биле шаңнаар.

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун

Даргазы М. МЕНДУМЕ.

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун

Секретары Н. БОЙДУ.

Кызыл хоорай, 1983 чылдың март 25.

Апрель 16 — коммунист субботник хүнү

ШАЛЫПЧЫ АЖЫЛ-ИЖИВИСТИ— ТӨРЭЭН ЧУРТУВУСКА

Коммунист партияның болгаш Совет күрүнениң үндөлектеп В. И. Ленин-нин төртүткүнүн хүнү күн-ажыкка эне-не удуз чедирерин-биле демдегдээр чуртун чорударынын, тудугларын, ажыл-агыйларын коллективтерин план-

нап турар. В. И. Ленинни төртүткүнүн хүнүндө бөр 113 чыл онуга турсаал-каа коммунист субботник апрель 16-ла өрттер дугайында Москваның мур-накы коллективтериниң эргелешкенин бүгү чуртта калбаа-биле деткээр.

Кызыл пассажир авто-транспорт бүдүрүлгезинин чолалыгы орук чорур бижиктеринде кызыл кожаа шынылар тыттын келген. Ол дээрге апрель 16-да өртөр бу-гу-эвилел коммунист суб-ботникке кириштер рейс-терин демдегдээр. Пасса-жир АТБ-эинде 40 ажыг чо-лаачылар ыңдыг рейстери кылган. Оларын аразында бүдүрүлгениң мурнакчылары Александр Пошунин, Виктор Колесников, Александр Каза-чаков болгаш өскелер-даа бар.

ПАТБ-тын автомобилестер В. И. Ленинни төртүткүнүн хүнүндө бөр 103 чылдың турсаалкаа коммунист субботникке хынаачыг белектерин турар. Кызыл шы-ныглар орук бижиктерин-биле рейстер удуз белектерин чүгө бир хевир-дир. Баш удуз сааишкылардан алыр-та АТБ-нин чолаачылар, септекчилер, инженер-тех-никтиг ажыгладжылар апр-ель 16-да беш муң ажыг рублдин аям-бүрү ажыглад-жын кылдыр. Хой-хой чола-ачылар камнап алган кыла-чаар материалдары-биле хоо-

рай иштинин, хоорай, суур-лар аразынын маршруттар-ына рейстери кылдыр. Беш чылдың фондүзүнче ажыгдан алган акша-хергелдеринде 1100 рублдин шилчедерин планнап.

Бай-Тайга районда «Мур-накчы» совхоз. Апрель 16-да, В. И. Ленинни төртүткүнүн хүнүнде турсаалкаа комму-нист субботникке улус ажыл-агыйында 500 кижи кир-жир. Оң шипанде 70 ма-жым хой кырыгын пункттар септелгезинге ажыглар. Ол хүн 400 ошкуну кыргыр. Чамдык малчылар боттары-нын кыштагаларында хой, ху-раган кажаларын болгаш чуртталга бажыңдарын септелгезин кылдыр.

Механизаторлар ший бажы-рышкыныга ажыглар. Сугаткажы 80 гектар тараа, сивен шолдерин сугтарга. Субботник хүнүнде ажыгдан 1 муң рублдин беш чылдың фондүзүнче шилчедер.

«Бай-Таз» совхозтун ажыл-чыларын ол хүн 400 ки-жи субботникке киржир. Субботник хүнүнде коллек-

тивтиг кежигүнери ажыл-дап 800 рублдин беш чыл-дың фондүзүнче шилчедер шийтирилээр.

Улу-Хем районда Жаанов аттыг совхоз. Оң директору Б. Монгул-оол Ак-Тал болгаш Холук сабыраарынын ажал-ышкыларын хуралда-рынга дейичи коммунист субботникке белектерде чу-гааалашкан. Ол хүн бүгү ажыглар часкы тарылгаже улаачын. Ылаңгыя Улу-Хо-уда тарылга шөлдеринин даштарын, буга достерин аш-таар. Чолаачыларын, меха-низаторларын, хову брига-даларын ажыгладжыларын кол күжүн олче моонээр.

А малчылар болгаш фер-ма ажыкчылар боттары-нын тургустарыга ажыл-даар. Хойчулар кажалары-нын көрөженин хоорай. Суб-ботник хүнүнде агиткари-раларын аразында чарыш улам күштелер. Баш удуз са-лаашкы-биле алырга, суб-ботникке киржир кижилер-иниң саны 500 чедер, беш чыл-дың фондүзүнче 600 рублдин шилчедер.

— Бүдүрүлгө директору-дан бригадирге чедир бүгү удуруткучуларын негелде бо-гу кажыгынчаан-даа артын

СЭКП-ниң XXVI съездизиниң шийтирлерин — амыдыралга

КАДРЛАРГА ДАЯНГАШ...

«Партияга удуруткучу амыс ужуз-утказы кижилерин шийи алыр болгаш күөсөлдери хынаар болгай, ол ду-гайын В. И. Ленин хей улаа чуугаалап чораш».

(Партияны XXVI съездизинге СЭКП ТК-ның Отгөт илеткелдизин).

Найысылалык Перово рай-онунда бүдүрүлгө кураавыр-ларын дилеп тыварда онзагай кичөөткөй — удуруткучу-ларынга, оларын ажылынын стилдиге хамарыштыр хо-музалдар бар болуп турар коллективтерге улаап турар. СЭКП райкомунун экономи-кын удурут талазы-биле хуу-бүрү ажылынын практи-касында ыңдыг тургусту ба-дыткап тургузуп турар.

Кадрларга негелдегил чо-рук, удуруткучуларын өздө-дөзиниң дугайында саягы са-лышкын бүдүрүлгелерин чедир-шигениң ажыгларын хандырып турар. Планын күөсөтпейн турар үдөтүр бүдүрүлгелери районда шаг-дала чок. Укен ажыг фаб-рика, заводтарын хой кезин бо беш чылда планнаашкы-нын чыда негелдериниң шил-чээ: олар боттарының ажы-лы нормалаттыгын арыг продукциянын көргүзүп ба-рымдалап үнелер көрүп ту-рар. Удуруткучулар кыл-дыларын шынарын талазы-биле даалгаларын район ажыг күөсөткен — беш чыл-дың ийи чылдарында үшкү чылда көрдүгөн көргүзүлгө чедип адылган.

— Бүдүрүлгө директору-дан бригадирге чедир бүгү удуруткучуларын негелде бо-гу кажыгынчаан-даа артын

мастерлер болгаш бригадир-лер 140 айтырыгга херым-лаан. Оларын боттарының база оларын ажыл-херекте бүдүш-шынаның дугайын 400 ажылы база чуугаалаан. Бо ажыл кудук эвенонун кадрларын шынар со-ставын улам ыңай экижидер-иниң талазы-биле хемчеглерин ажалдап кылдыр, коллек-тивтерге харысалгалыг чо-рукту, сатылга-чуртуну бы-жыгларынче ол удурутку-ларын кичөөткөй улаа-дырар арганы райкомга бер-ген.

Мастерлерин болгаш бри-гадирлерин ийи-ле хире хуууу планын даалгалар күөсөлдөз хандырабайн ту-рарын шийткеле көргүскөн. Ылаңгыя-да ыңдыг ийи хуу бөзүн турбас ужурут бол-гай. Районун партия-ажыл-агый активиниң хуралыга мастерлер болгаш бригадир-лер-биле ажылы сайзыра-гайдырынын планын бады-лаан.

Бир эвес ону бригадирин азы мастерин эрге-дуу-залыг депшиди турар бол-за, он улам ыңай өздө-дөз-чө орук ажалын турар деп чүвени ам ажалын бу-руз билир. Бүгү-ле чүве он чаа ажылга, бохун кайы хире көргүскөндө хамаржыр. Партия ага организаста-рыла оларын аттестатара-лыг айтырыгларын докта-лаа чуугаалажып көрүп, бүгү-ле бүдүрүлгелерге мастер-лек болгаш бригадирлерин

мергежлийн бедидеринин организастап тургузуп турар.

Бүдүрүлгелерден райкомга хуу-бүрүлгө медээлер док-таамал көзүп турар, оларын хой-хиятти эгеге ажыгдан ту-рар техника-экономика то-вулгога сайгылар, шийткеле-тирлер харысалгалыг чо-рукту, сатылга-чуртуну бы-жыгларынче ол удурутку-ларын кичөөткөй улаа-дырар арганы райкомга бер-ген.

Удуруткучуларын ажал-чо-рудулажың сайгылыгына район хуууу кылды турар — инструкторларын, килис эргелешкенин, секретары-ларын ажал хууу оң-биле долдунар. Чаягы чыккан — райкомун ажылынын стил-дин толугайлап турар. Беш чылдың бирги чылында үдө-түрүп ажылы сайгылар көөргө, бүдүрүлгүн өздө-дө-зи планнаанын 1024 хууу болуп турар болган. Бүдүрү-лгө мурнунга мындай ай-тырыгны тургустан: ол көр-гүзүлгүн улагаттырар арга бар бе? «Чок» деп хууу келген. План 1007 хуу турган бол-ганда, бүдүрүлгө удурутку-

ларын харызын хүлээп ап болу деп ынааш. Ыла-ңгыя-даа райком аңаа док-таамал деп шийтирилээр бол-гаш кураавырларын дилеп эгелээр. Олар тымызгаан рай-онун бүдүрүлгелери чыл планын өске, он бедик көр-гүзүлгө-биле (102,7 хуу) док-таан.

Ону чедип алыр дээш, рай-комун инструкторлары бү-дүрүлгелерге чаягы эвес чы-барып ажыгдан, ажылы техникаын шуудуу ажадан үстүгө чедер сай-гарып, кураавырлар ам-таа четче ажалдакчыларын ажыл-агый шийткелде, бүдү-рүлгө күчүлери долу-биле ажыгларынче улаанга са-лааларын кыргыр. Райком-ун коруткан удуз сайгыра-намын түнелде проку-ратуриниң шынарын экижидер-иниң кураавырлары база тымыган.

1982 чылдың түнелдерин-биле Москваның Перово рай-он СЭКП ТК-ның, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң, ВЦСПС-тиң болгаш ВЛКСМ ТК-ның пилчир Кызыл ту-гу-биле планнаан. Ындыг чедир-шигениң чедип алыр-га удуруткучулар дугайында, оларын өздөдөз хандыг болгаш кичээлдериниң дугайында мында хой саягы салым-кының ачы-хавыламы база эвен эвес.

П. НОВИКОВ, СЭТА-ның көр.

Толук текст
«Тыва» журналы
Библиотека
А. С. Пушкин

